

— Та як коли. Сьогодні прийомний день і тривожиться, поки когось не прийме.

— Мені назад як, — спитала Яна, — через дірку в паркані чи по-людськи?

— Через дірку — це якраз і є по-людськи. Але куди ж ви підете? — спитав Максим і потягнувся взяти гостю під ліхоть, але забрав руку. — У нас пиріжки з вишнями, Світла нема все одно. А ви в пустій холодній хаті.

— Та я піду, — сказала Яна, глянувши на своє взуття, з-під якого продовжувала стікати вода. Сніг понабивався в підшву і поступово танув.

— Не хочу вас тримать, бо ще подумаете щось не те, але світла не буде до десятої, а у вас там котел електричний.

Яна питально глянула на сусіда.

— Я знаю, — сказав Максим, — бував у вашого батька. Царство йому небесне.

Яна відчула себе по-дурному.

Нащо вона сюди приїхала? Щоб тепер чужі люди напругались її побутом?

— В нас генератор є, — сказав Максим. — Раптом що.

Вона ще раз глянула на сусіда, на його джинси, на руки, де на кожному пальці росло трохи волосся, на оленів на светрі і таки взялася за ручку вхідних дверей, як тут двері лікарського кабінету рипнули і з коридору показаласть Люба.

— Доци, ти кудя? Будем вечерять, січас Максим генератора заведе, будем кіно дивниця. Шас таке врем'я, шо по одному нільзя, і я тут понапікала, а Максим не дуже їсть, боїться поправиться.

Максим посміхнувся. Його посмішка була відкрита, а навколо очей засвітилися павутинки зморщок.

— Пізно вже, Люба, — сказав він.

— Я на двінадцять год за нього старша, мені вже не важно, а він, бач, береже фігуру.

— А яке кіно? — спитала Яна.

— Серіал, — відказала Люба, набираючи чайник, — про королеву. Там от-от умре Діана. Вони вже з тим додіком у Парижі.

Люба зупинилась, а потім глянула на Максима і наче сама до себе заговорила:

— А може, ну його? Це ж бензін, батько заснуа, а воно і гарчать буде, і оце платить за бензін, аби подивиться, як Діана умре? Може, й не нужне воно? Так посидим, не? Вона й без нас умре...

— Це абсолютно невідворотню, — погодився Максим.

— Тут я все рішаю, — продовжила Люба, — треба чайник набрать, поки ще вода в системі є. Воду в туалеті не змивать, поняли? Якшо шо — надвір!

Перш ніж піти до чайника, Люба підіпхнула Яну до столу.

— Як людині новій, — сказав Максим, — вам би, Яно, треба зареєструватись у місцевій групі. Там є графік

відключень, якщо все добре. Тобто якщо стріляють раз на тиждень. Ми лінія не пріоритетна, — Максим взяв Яну за плече. — Ну давайте, знімайте пальто, хватить уже церемонія. Тож у нас все просто: дві години в обід і дві години ввечері.

Яна поклала пальто на крісло при вході і сіла до столу. Максим подавав чашки.

— Я пармезану з собою привезла, — сказала Яна.

— Прекрасно, — відказав Максим, — наш райцентр теж не без пармезану, але бензин тепер — діло цінне, тому не відмовимось. Да, Люба?

Люба чиркала сірниками біля газової плити.

— То я принесу? — спитала Яна.

— Можу провести вас крізь дірку, — сказав Максим.

— Я знайду дорогу, — сказала Яна, — там лишились сліди на снігу.

Вона йшла слідом у слід. У садку зупинилась. Навколо вже все посіріло. Обидві хати — і Максимова, і Янина стояли поруч на горбку, а сади спускались вниз до річки. За річкою виднівся ще один пагорб, на гребні якого виляся вуличка. То був «центр». Колись і тут, не в центрі, була вулиця, але від трьох хат далі лишилось тільки каміння і колодязі. І видно їх було тільки тому, хто знав, де вони колись були. Максим знав. Яна — ні.

В хаті їй було незатишно. Мама після смерті батька її стерилізувала так, що не було видно жодного сліду

його перебування. Навіть книжки лишилася тільки ті, до яких гарантовано не торкалась батькова рука, — щось про японський дизайн, розуміння себе і принципи Марі Кондо. Вони із сестрою планували здавати хату на Airbnb «зеленим» туристам. Минулого Різдва навіть приїздила компанія — вони вимагали кінних прогулянок, а за відсутності коней питали, чи можна показати малого на корові. В селі про них довго згадували.

Тепер не до туризму. Тож хата, розцяцькована побіленими стінами, інстаграмними шторами, ікейвськими матрацами, дитячим стільчиком, однаковими рушниками і комплектами постільної білизни, білим посудом і карикатурним глечиком, стояла якась сама не своя. Наче вирядилась кудись, але так нікуди й не пішла і лишилася в коктейльному платті їсти на дивані бутерброди з маслом і ковбасою.

Яна пішла на кухню, теж білу, з новісінькими сковорідками. На столі лежав пакет з їжею, яку вона привезла. У холодильник не було сенсу й класти — в хаті холодно, світла все одно нема. Вона дістала пармезан і банку оливок. Сад уже потемнів, але роїтасування дірки в паркані вона запам'ятала — якусь годину тому через неї з'явився Максим і попросив її побути пацієнткою для його батька.

— Бачте, — сказав Максим, вже сидячи за столом із келихом вина, коли Яна повернулась, — от ви і навчилися користуватись діркою, а як я вперше нею приліз,

так навіть злякались. А я тією діркою лазив знаєте скільки? Тисячі разів. У хаті, яку врешті купив ваш батько, жив мій найкращий друг. Звали його Вадіком. Тож та дірка нам була як траса. А потім, — Максим зупинився, тримаючи пляшку вина над келихом Яни, — Вадік став гамнюком.

— А ви не будете? — спитала Яна Любу, беручи келиха до рук. Люба сиділа і щось дивилась у телефоні, тримаючи екран на відстані і приспустивши окуляри.

— Я, доця, на роботі, — сказала вона, — і такого кислого не можу пити. Ізжога тоді пече, спати не можу. Максим підняв келих.

— За зустріч, — сказав він, глянувши Яні в очі, як роблять німці.

* * *

Якщо хата Яни була стерильна, то Максимова — еkleктична, як належить будинкам, в яких живе не одне покоління різних людей. Ікони на покутті, африканська маска з виряченими очима, портрет Шевченка в рушниках, єгипетський туристичний сфінкс, японська циновка і плетений зі старих речей килимок. На веранді в кутку стояло оксамитове багряне крісло, як у театрі, а збоку від нього — полиці, завалені

читаними (це завжди видно) книжками, якимись букетами сухоцвітів, паперами, ліхтарями, пачками свічок, біжутерією і просто сміттям. Між стіною і полицею зверху була увіткнута соснова гілка. З гілки зависав сріблястий дощик — наче дитина намагалась її прикрасити, підстрибнувши.

Вся стіна над кріслом була завішана картинами: народний пейзаж, які продають на Андріївському узвозі, красивий натюрморт з яблуками, пір'ям і зеленою скляною пляшкою, намальована дитячою рукою сім'я, включно, очевидно, з померлими, бо вони з широкими ротами літали над основними персонажами. Серед живих Яна впізнала Максимового батька — він був у білому халаті. Один із персонажів був озброєний, а один мав на собі піратську пов'язку на одне око.

— Ви тут пірат чи солдат? — спитала Яна, вказуючи поглядом на малюнок.

— Я пірат, — сказав Максим.

Освітлення на веранді лишалося тільки від скляної кулі, в якій на санях розчепірився пінгвін, і гірлянди з пузатими сніговиками, що висіли, обрамляючи вікно надвір. У вікні вже не видно було нічого — ані вогника, ані зірочки, ані спалаху. Просто чорна зимова ніч.

— Ото воно і так, — заговорила Люба, — кажуть, тепер будуть світло включати зранку на три часа. Треба піти до куті купити маку.

— Я ж уже купив, — сказав Максим.